Europees Parlement
2024-2029

AANGENOMEN TEKSTEN

P10_TA(2025)0157

Commissieverslagen van 2023 en 2024 over Noord-Macedonië

Resolutie van het Europees Parlement van 9 juli 2025 over de Commissieverslagen 2023 en 2024 over Noord-Macedonië (2025/2021(INI))

Het Europees Parlement,

– gezien de Stabilisatie- en associatieovereenkomst tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en de Republiek Noord-Macedonië, anderzijds[1],

– gezien het verzoek van Noord-Macedonië om toetreding tot de Europese Unie, dat is ingediend op 22 maart 2004,

– gezien het besluit van de Europese Raad van 16 december 2005 om Noord-Macedonië de status van kandidaat-lidstaat te verlenen,

– gezien de conclusies van de Europese Raad van 19 en 20 juni 2003 en de bijlage daarbij met als titel “De agenda van Thessaloniki voor de Westelijke Balkan: op weg naar Europese integratie”,

– gezien Verordening (EU) 2021/1529 van het Europees Parlement en de Raad van 15 september 2021 tot vaststelling van het instrument voor pretoetredingssteun (IPA III)[2],

– gezien Verordening (EU) 2024/1449 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 tot oprichting van de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan[3],

---

1 PB L 84 van 20.3.2004, blz. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_internation/2004/239(2)/oj.
2 PB L 330 van 20.9.2021, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj.
3 PB L, 2024/1449, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1449/oj.

– gezien de mededeling van de Commissie van 5 februari 2020 getiteld “Bevordering van het toetredingsproces – Een geloofwaardig EU-perspectief voor de Westelijke Balkan” (COM(2020)0057),

– gezien de mededeling van de Commissie van 8 november 2023 getiteld “Mededeling inzake het uitbreidingsbeleid van de EU voor 2023” (COM(2023)0690) en het bijbehorende werkdocument van de diensten van de Commissie getiteld “North Macedonia 2023 Report” (SWD(2023)0693),

– gezien de mededeling van de Commissie van 8 november 2023 getiteld “Nieuw groeiplan voor de Westelijke Balkan” (COM(2023)0691),

– gezien de mededeling van de Commissie van 20 maart 2024 betreffende pretoetredingshervormingen en -beleidsevaluaties (COM(2024)0146),

– gezien de mededeling van de Commissie van 24 juli 2024 getiteld “Verslag over de rechtsstaat 2024” (COM(2024)0800), en het bijbehorende werkdocument van de diensten van de Commissie getiteld “2024 Rule of Law Report – Country Chapter on the rule of law situation in North Macedonia” (Verslag over de rechtsstaat 2024 – Hoofdstuk over de situatie van de rechtsstaat in Noord-Macedonië) (SWD(2024)0830),

– gezien de mededeling van de Commissie van 30 oktober 2024 getiteld “Mededeling inzake het uitbreidingsbeleid van de EU voor 2024” (COM(2024)0690) en het bijbehorende werkdocument van de diensten van de Commissie getiteld “North Macedonia 2024 Report” (SWD(2024)0693),

– gezien de hervormingsagenda van Noord-Macedonië, zoals goedgekeurd door de Commissie in het kader van de hervormings- en groeifaciliteit op 23 oktober 2024,

– gezien de verklaringen van de top EU-Westelijke Balkan van 13 december 2023 en de top EU-Westelijke Balkan van 18 december 2024, beide gehouden in Brussel, alsook de verklaringen van de top EU-Westelijke Balkan in Sofia, Zagreb en Brdo pri Kranju van respectievelijk 2018, 2020 en 2021, en de verklaring inzake de gemeenschappelijke regionale markt en de verklaring inzake de groene agenda voor de Westelijke Balkan die op 10 november 2020 tijdens de top van Sofia in het kader van het proces van Berlijn zijn overeengekomen,

– gezien de conclusies van de Raad over uitbreiding – Noord-Macedonië en Albanië van 18 juli 2022 en de conclusies van de Raad over uitbreiding van 17 december 2024,

– gezien het eindverslag van 23 september 2024 van de verkiezingswaarnemingsmissie van het Bureau voor Democratische Instellingen en Mensenrechten van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE/ODIHR) over de presidentsverkiezingen in Noord-Macedonië van 24 april 2024 en de parlementsverkiezingen van 8 mei 2024,

– gezien het proces van Berlijn, dat op 28 augustus 2014 is gestart,

– gezien het Verdrag inzake vriendschap, goed nabuurschap en samenwerking tussen Bulgarije en Noord-Macedonië, dat op 1 augustus 2017 werd ondertekend en in januari 2018 werd geratificeerd,

– gezien de Definitieve Overeenkomst voor de regeling van de geschillen als beschreven in de Resoluties 817 (1993) en 845 (1993) van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties, de beëindiging van het interimakkoord van 1995 en de instelling van een strategisch partnerschap tussen Griekenland en Noord-Macedonië, overeengekomen op 17 juni 2018, de zogenoemde Overeenkomst van Prespa,

– gezien het gezamenlijke werkdocument van de diensten van de Commissie getiteld “Objectives and Indicators to frame the implementation of the Gender Action Plan III (2021-25)” (Doelstellingen en indicatoren ter inkadering van de uitvoering van het genderactieplan III (2021-25)) (SWD(2020)0284) bij de gezamenlijke mededeling van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid van 25 november 2020 getiteld “EU-genderactieplan (GAP) III – Een ambitieuze agenda inzake gendergelijkheid en de empowerment van vrouwen in het externe optreden van de EU” (JOIN(2020)0017), alsmede het uitvoeringsplan op landniveau (Country Level Implementation Plan – CLIP) voor Noord-Macedonië,

– gezien het verslag 2023 van de Europese Commissie tegen Racisme en Onverdraagzaamheid (ECRI) over Noord-Macedonië, dat op 29 juni 2023 werd goedgekeurd en op 20 september 2023 werd gepubliceerd,

– gezien de verklaring en de gezamenlijke aanbevelingen die tijdens de 23e bijeenkomst van de Gemengde Parlementaire Commissie EU-Noord-Macedonië van 27 en 28 februari 2025 in Skopje zijn aangenomen,

– gezien zijn eerdere resoluties over Noord-Macedonië, en met name zijn resolutie van 24 oktober 2019 over de opening van toetredingsonderhandelingen met Noord-Macedonië en Albanië[1],

– gezien artikel 55 van zijn Reglement,

– gezien het verslag van de Commissie buitenlandse zaken (A10-0118/2025),

A. overwegende dat Noord-Macedonië sinds 2005 de status van kandidaat-lidstaat van de EU heeft en het screeningproces in december 2023 met succes heeft afgerond;

B. overwegende dat de aspiraties van de burgers van Noord-Macedonië om lid te worden van de EU hebben geleid tot vooruitgang op het gebied van democratie en sociaal-economische hervormingen, terwijl het EU-toetredingsproces om verschillende redenen betreurenswaardige vertragingen blijft ondervinden;

C. overwegende dat de EU sinds 2020 ongeveer 210 miljoen EUR aan leningen voor macrofinanciële bijstand heeft gemobiliseerd, met als doel de Macedonische economie te stabiliseren, steun te verlenen bij het herstel na de COVID-19-pandemie en de hervorming in het land te versnellen;

D. overwegende dat Noord-Macedonië een partner is die zich in de overgrote meerderheid van de gevallen aansluit bij het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU en een constructieve rol speelt in de regio; overwegende dat de recente onthouding van stemming door Noord-Macedonië bij de aanneming van resolutie ES-11/7 van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties van 24 februari 2025 over Oekraïne, en zijn aansluiting bij een alternatieve resolutie onder leiding van de Verenigde Staten, op een onverwachte en betreurenswaardige verschuiving in het buitenlands beleid van het land wijzen;

E. overwegende dat Noord-Macedonië deelneemt aan militaire crisisbeheersingsoperaties van de EU, waaronder EUFOR Althea in Bosnië en Herzegovina;

F. overwegende dat de Raad in juli 2022 tot nieuwe conclusies is gekomen die als strekking hebben dat Noord-Macedonië moet overgaan tot het aannemen van de resterende constitutionele veranderingen die het heeft toegezegd, opdat de openingsfase van de toetredingsonderhandelingen onmiddellijk kan worden afgerond;

---

1 PB C 202 van 28.5.2021, blz. 86.

G. overwegende dat de geopolitieke veranderingen, de oorlog in Oekraïne, des- en misinformatie grote gevolgen hebben voor alle Europese landen, zowel in politiek als in economisch opzicht;

H. overwegende dat Noord-Macedonië doelwit blijft van buitenlandse kwaadwillige invloeden, waaronder inspanningen om het sociale weefsel van het land te af te breken en anti-EU-gevoelens als wapen te gebruiken, met name via Servisch-talige bladen en mediakanalen die fungeren als versterkers van het Kremlin-discours in de regio en die aanzienlijke invloed hebben; overwegende dat Noord-Macedonië tussen 2018 en 2023 13 Russische diplomaten heeft uitgezet wegens activiteiten die onverenigbaar waren met hun diplomatieke status, hetgeen wijst op een aanhoudende aanwezigheid van geheime beïnvloedingsnetwerken; overwegende dat China heeft getracht zijn invloed uit te breiden door middel van controle van informatie, investeringsdiplomatie en dwangclausules in leningsovereenkomsten voor infrastructuur;

I. overwegende dat de autoriteiten van Noord-Macedonië oplossingen hebben voorgesteld voor grondwetswijzigingen die niet voldeden aan de voorwaarden van de conclusies van de Raad van juli 2022;

J. overwegende dat van elk toetredingsland wordt verwacht dat het de democratische waarden, de rechtsstaat en de mensenrechten eerbiedigt en het EU-recht naleeft;

K. overwegende dat de Raad de vaststelling van verdere nieuwe voorwaarden voor het starten van toetredingsonderhandelingen niet ondubbelzinnig heeft uitgesloten;

1. spreekt nogmaals zijn volledige steun uit voor de voortdurende en aanhoudende inzet van Noord-Macedonië om toe te treden tot de EU en voor de nodige transformatieve veranderingen die vereist zijn om aan de toetredingscriteria te voldoen; prijst de inzet van het land voor Europese integratie en moedigt het land aan zich te blijven inspannen om voortgang te boeken met hervormingen die het dichter bij de EU brengen, ondanks de uitdagingen en tegenslagen die het geduld en het vertrouwen van de Macedonische samenleving op de proef hebben gesteld;

2. benadrukt dat toetreding tot de EU een kwestie blijft van politieke wil om aan de criteria te voldoen en de aangegane verbintenissen na te komen, zowel wat betreft het doorvoeren van de nodige hervormingen als wat betreft het aannemen van de nodige grondwetswijzigingen;

3. herinnert eraan dat het momentum moet worden vastgehouden en de geloofwaardigheid van het EU-integratieproces moet worden behouden; merkt op dat Noord-Macedonië zich blijft inzetten voor integratie in de EU en afstemming op het EU-beleid; dringt aan op een snelle voortgang van de toetredingsonderhandelingen, maar

wijst erop dat het belangrijk is de grondwetswijzigingen aan te nemen; dringt er bij de Europese Raad op aan publiekelijk en ondubbelzinnig kenbaar te maken dat de Raad voornemens is om snel en onvoorwaardelijk een positief besluit te nemen over de start van toetredingsonderhandelingen met Noord-Macedonië zodra aan de voorwaarden van zijn conclusies van 18 juli 2022 is voldaan; moedigt alle politieke partijen in Noord-Macedonië aan een constructieve dialoog aan te gaan om de nodige consensus te bereiken over de betreffende wijzigingen, die het multi-etnische karakter van het land versterken en de vooruitgang in de richting van EU-lidmaatschap zouden versnellen; is van mening dat het versterken van de banden tussen de verschillende etnische groepen van essentieel belang is voor het verbeteren van de sociale cohesie en dat het land hierdoor op effectievere wijze kan worden bestuurd; verzoekt de lidstaten, de Raad en de Commissie de voorspelbaarheid en geloofwaardigheid van het toetredingsproces te waarborgen, ook om de steun voor toetreding onder de bevolking in uitbreidingslanden te behouden;

4. is ingenomen met het feit dat het screeningproces voor Noord-Macedonië eind 2023 met succes is afgerond; moedigt Noord-Macedonië aan de grondwetswijzigingen aan te nemen die het land heeft toegezegd en deze uit te voeren, zoals vereist door de Raad, zodat de toetredingsonderhandelingen kunnen worden voortgezet;

5. prijst de inzet van het Macedonische volk voor EU-integratie en de steun die het aan dit project betuigt, twee decennia na de start van het proces; dringt er bij de Europese Commissie op aan alles in het werk te stellen om de Noord-Macedonische autoriteiten te helpen de nodige stappen te zetten alvorens de volgende onderhandelingsfase te starten alsook verderop in het onderhandelingsproces, de verwachtingen van de burgers en het land te helpen waarmaken en alle maatregelen voor geleidelijke integratie in de EU-structuren te onderzoeken, en zodoende het vertrouwen in de EU en haar democratische waarden te vergroten;

6. herinnert eraan dat het toetredingsproces niet mag worden gebruikt om bilaterale geschillen te beslechten of op verdiensten gebaseerde vorderingen binnen het Europese traject te belemmeren, en dat het toetredingsproces niet zwaarder mag wegen dan de bredere strategische belangen van de Unie, maar dat dergelijke geschillen moeten worden opgelost door middel van een open dialoog en oprechte samenwerking; benadrukt dat de toetredingsonderhandelingen een duidelijk pad moeten volgen, aan de hand van objectieve criteria en uitsluitend op basis van verdiensten en verwezenlijking van de toetredingscriteria (criteria van Kopenhagen), die grondige hervormingen op fundamentele gebieden vereisen, alsook de aanwezigheid van stabiele instellingen die de democratie, de rechtsstaat, de mensenrechten en het respect voor en de bescherming van minderheden waarborgen;

7. bevestigt nogmaals dat de eerbiediging van taalkundige, culturele en nationale identiteit een fundamenteel onderdeel van het EU-toetredingsproces en een hoeksteen van democratische samenlevingen is, hetgeen verder zal worden bevestigd met de toetreding binnen de familie van Europese naties;

8. herhaalt zijn oproep tot het hervormen van de besluitvorming van de EU zodat zij slagvaardiger kan worden, onder meer door het invoeren van stemming met gekwalificeerde meerderheid waar het de tussenstappen in het toetredingsproces betreft, met name aan het begin van onderhandelingen en bij het openen en sluiten van afzonderlijke onderhandelingsclusters en -hoofdstukken;

9. is ingenomen met de nieuwe hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan, waaruit 750 miljoen EUR aan subsidies en leningen aan Noord-Macedonië zal worden verstrekt zodra het land voldoet aan de voorwaarden van zijn hervormingsagenda; is in dit verband ingenomen met de uitstekende en ambitieuze hervormingsagenda, waarin duidelijke, transparante doelstellingen en streefdoelen zijn vastgesteld en de autoriteiten worden verzocht zich te richten op een grondige uitvoering; onderstreept dat de nadruk moet worden gelegd op het stimuleren van hervormingen en het versterken van de economische stabiliteit, alsook op openbaar bestuur, governance, de rechtsstaat en de bestrijding van corruptie, decarbonisatie en de groene transitie, digitalisering, connectiviteit en de ontwikkeling van menselijk kapitaal, alsmede het aanpakken van kwestie op sociaal vlak;

10. neemt kennis van de fondsen die Noord-Macedonië van afzonderlijke lidstaten heeft ontvangen en van de goede onderlinge samenwerking; waarschuwt echter voor het versterken van allianties met illiberale regimes;

11. prijst Noord-Macedonië voor zijn aanhoudende inzet voor het EU-integratieproces en betreurt de vertragingen in het toetredingsproces; is ingenomen met en spoort aan tot het voortzetten van de geleverde inspanningen om de interetnische betrekkingen en de tenuitvoerlegging van de kaderovereenkomst van Ohrid te waarborgen;

12. moedigt Noord-Macedonië aan tot tastbare resultaten te komen in het kader van de verwachtingen van de EU binnen het onderhandelingskader en zoals uiteengezet in de conclusies van de Raad van juli 2022, met inbegrip van relevante grondwetswijzigingen, zoals toegezegd door het land;

13. dringt er bij Noord-Macedonië op aan de inspanningen op te voeren om de rechtsstaat en de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht te versterken – onder meer wat betreft rechterlijke benoemingen en de werking van de raad voor de rechtspraak, corruptie te bestrijden,

zijn openbaar bestuur te hervormen en op het vlak van media-eigendom te werken aan transparantie en de kwestie van eigendomsconcentratie te adresseren; moedigt de verdere uitvoering van systemische maatregelen aan teneinde transparantie en efficiëntie in de governance te waarborgen;

14. betuigt zijn diepe treurnis en oprechte solidariteit na de tragische brand in de nachtclub Kočani, waarbij meer dan 50 jongeren om het leven zijn gekomen en meer dan 150 slachtoffers gewond zijn geraakt, en betuigt zijn medeleven met de slachtoffers en hun families; prijst de snelle inzet van het EU-mechanisme voor civiele bescherming en de hulp van de lidstaten om zoveel mogelijk levens te redden; prijst buurlanden en EU-landen, met name Griekenland en Bulgarije, voor hun onmiddellijke steun, de solidariteit die zij hebben getoond en de medische behandeling die zij aan slachtoffers hebben gegeven;

Werking van de democratische instellingen

15. merkt op dat de democratische instellingen in Noord-Macedonië weliswaar bevredigend functioneren, maar dat politieke polarisatie een groot struikelblok blijft voor de noodzakelijke hervormingen; verzoekt de in het nationale parlement vertegenwoordigde politieke partijen samen te werken om tot een akkoord over deze hervormingen te komen;

16. is ingenomen met de goedkeuring van een nieuw reglement door de Vergadering van de Republiek Noord-Macedonië (Sobranie), hetgeen gefaciliteerd werd door het Europees Parlement in het kader van de Jean Monnet-dialoog; wijst er echter op dat door aanhoudende politieke polarisatie belangrijke hervormingen en benoemingen vertraging blijven oplopen; benadrukt dat samenwerking tussen partijen en een verbeterd politiek klimaat van essentieel belang blijven om de uitvoering van de EU-gerelateerde hervormingen te versnellen en de democratische instellingen te versterken;

17. stelt bezorgd vast dat ongeveer de helft van alle wetten die in 2023 door de Sobranie zijn vastgesteld, via verkorte procedures werden goedgekeurd; verzoekt de Sobranie zijn wetgevingsplanning, -coördinatie en -kwaliteit door middel van passende raadplegingsprocedures en parlementair toezicht te verbeteren, met name in het licht van de conclusies van de Jean Monnet-dialoog, en versnelde procedures te vermijden;

18. benadrukt dat alhoewel de parlements- en presidentsverkiezingen van 2024 competitief en democratisch waren en de kieswet is gewijzigd, er nog steeds een uitgebreide hervorming van het kiesstelsel nodig is; dringt er met klem op aan de openstaande aanbevelingen van de OVSE/ODIHR en de Commissie van Venetië uit te voeren door middel van een inclusieve herziening van de kieswet,

en benadrukt dat het belangrijk is toekomstige verkiezingsprocessen weerbaar te maken tegen kwaadwillige buitenlandse inmenging en informatiemanipulatie, onder meer door de vaststelling van robuuste regelgeving inzake cyberbeveiliging en transparantie omtrent onlinecampagnes;

19. dringt aan op een betere regulering van de financiering van politieke partijen en campagnes, met inbegrip van maatregelen ter verbetering van de transparantie omtrent de financiële middelen en uitgaven van politieke partijen; dringt aan op een herziening van de regels inzake overheidsreclame in commerciële media en betaalde politieke reclame; benadrukt de noodzaak van goed functionerende toezichtsmechanismen om de integriteit van partijfinanciering te waarborgen en om te zorgen voor gelijke en adequate toegang tot de media voor politieke partijen en onafhankelijke kandidaten;

20. dringt aan op de verdere modernisering van een openbaar bestuur dat gebaseerd is op verdienste, waarbij systemische uitdagingen op het gebied van politisering worden aangepakt, de aanwervingsprocedures transparanter worden gemaakt en lokaal zelfbestuur wordt hervormd met het oog op betere sociale dienstverlening voor burgers en de totstandbrenging van op maat gesneden lokale en regionale ontwikkelingsstrategieën; dringt er bij de autoriteiten op aan hun inspanningen op te voeren en de nodige wetgeving aan te nemen en uit te voeren teneinde het vertrouwen van de samenleving in het bestuur te verbeteren en een veerkrachtige en bekwame openbare dienst te bevorderen die doeltreffend kan inspelen op hedendaagse uitdagingen en tegemoet kan komen aan de behoeften van de gemeenschap; prijst de strategie voor openbaar bestuur 2023-2030 en het bijbehorende actieplan voor 2023-2026 dat in juli 2023 is aangenomen; erkent dat hierin alle relevante hervormingsgebieden worden bestreken en een duidelijke uitgangssituatie, doelstellingen en streefdoelen worden geformuleerd, zodat cruciale beleidsuitdagingen in kaart zijn gebracht; vindt het echter betreurenswaardig dat de uitvoering te wensen overlaat;

21. dringt aan op verdere stappen om de systemische verantwoordingsplicht van overheidsinstellingen te waarborgen door middel van de zinvolle en openbare raadpleging van belanghebbenden, onder meer met betrekking tot de uitvoering van de hervormingsagenda, en om de feedback die in die raadplegingen wordt verkregen, openbaar te maken; prijst de wet inzake algemene administratieve procedures die voorziet in vereenvoudiging, maar beveelt ten zeerste aan dat deze systematisch wordt toegepast in alle overheidsdiensten;

22. dringt er bij de autoriteiten van Noord-Macedonië op aan zich te onthouden van ondoorzichtige, gepolitiseerde ontslagen en benoemingen met betrekking tot functies binnen onafhankelijke

organen en agentschappen, en ervoor te zorgen dat de instanties naar behoren worden gefinancierd en dat besluiten en aanbevelingen consequent worden uitgevoerd; betreurt het aanhoudende gebrek aan vooruitgang wat betreft het sterker maken van het bureau van de Ombudsman;

Media en maatschappelijk middenveld

23. is ingenomen met de gestage vooruitgang van Noord-Macedonië bij het waarborgen van de vrijheid van de media; herinnert er echter aan dat het nodig is te blijven hervormen voor de verwezenlijking van een onafhankelijk en weerbaar medialandschap, onder meer middels een hervorming die het rechtskader voor online- en offlinemedia volledig in overeenstemming moet brengen met de Europese verordening mediavrijheid[1], waarbij aanhoudende uitdagingen op het gebied van transparantie van media-eigendom, openbaarmaking omtrent digitale media en mediaconcentratie moeten worden aangepakt; onderstreept de noodzaak van mediahervormingen waarbij prioriteit wordt gegeven aan anticoncentratiemaatregelen om de journalistieke integriteit te waarborgen; benadrukt de dringende noodzaak om kwaadwillige buitenlandse invloed in het medialandschap tegen te gaan, met inbegrip van desinformatie die wordt verspreid door actoren die banden hebben met Rusland en China;

24. verzoekt de autoriteiten een rechtskader vast te stellen dat journalisten, mensenrechtenverdedigers, milieuactivisten en andere belanghebbenden doeltreffend beschermt tegen strategische rechtszaken tegen publieke participatie (SLAPP's) en de bepalingen van de EU-richtlijn tegen SLAPP's ten uitvoer te leggen[2];

25. dringt er bij de autoriteiten op aan volledige transparantie en onbelemmerde toegang tot informatie voor burgers te waarborgen;

26. neemt bezorgd kennis van de herinvoering van overheidsreclame in commerciële media in Noord-Macedonië; wijst op het verhoogde risico dat deze maatregel de mediamarkt voor verstoringen en ongepaste politieke invloeden openstelt, waardoor de

---

1 Verordening (EU) 2024/1083 van het Europees Parlement en de Raad van 11 april 2024 tot vaststelling van een gemeenschappelijk kader voor mediadiensten op de interne markt en tot wijziging van Richtlijn 2010/13/EU (Europese verordening mediavrijheid) (PB L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

2 Richtlijn (EU) 2024/1069 van het Europees Parlement en de Raad van 11 april 2024 betreffende bescherming van bij publieke participatie betrokken personen tegen kennelijk ongegronde vorderingen of misbruik van procesrecht ("strategische rechtszaken tegen publieke participatie") (PB L, 2024/1069, 16.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj).

onafhankelijkheid van de media en de pluriformiteit van de media in gevaar komen; herhaalt zijn oproep tot een grondige hervorming van de regels inzake overheidsfinanciering en reclame voor politieke partijen in de media, en wijst op het gebrek aan transparantie, het aanhoudende misbruik van overheidsmiddelen voor politieke reclame en het voortdurende risico dat de onafhankelijkheid van de media door ondoorzichtige financieringsmechanismen in gevaar wordt gebracht; dringt er sterk op aan dat deze hervormingen vóór de voor het najaar van 2025 geplande lokale verkiezingen worden goedgekeurd en uitgevoerd;

27. benadrukt dat de onafhankelijkheid en capaciteit van de mediatoezichthouder, de publieke omroep en de toezichthouder voor elektronische communicatie moeten worden versterkt;

28. is voorstander van optreden om de redactionele en financiële onafhankelijkheid, onpartijdigheid en professionaliteit van publieke omroepen en mediatoezichthouders te vergroten, en wijst op de aanhoudende vertraging bij de benoeming van belangrijke toezichthoudende organen en de noodzaak van grondige moderniseringen; dringt aan op strengere transparantie- en eigendomsregels om heimelijke invloed aan het licht te brengen, met inbegrip van door het buitenland gesponsorde media-inhoud, en op de instelling van mechanismen om gecoördineerde buitenlandse desinformatienetwerken op te sporen en te ontwrichten;

29. merkt op dat bepaalde Chinese diplomatieke entiteiten betaalde inhoud en opiniestukken in Macedonische mediakanalen hebben gefinancierd zonder dat dit duidelijk als zodanig was aangemerkt; herinnert eraan dat uit een analyse van 2023 is gebleken dat aan de Russische staat gelieerde actoren Servische mediakanalen hebben gebruikt om narratieven te verspreiden die tegen de NAVO waren gericht en waarin werd beweerd dat de EU Noord-Macedonië onder druk zou zetten om “zijn identiteit op te geven”;

30. uit zijn bezorgdheid over de aanhoudende bedreigingen en aanvallen tegen onafhankelijke journalisten en mediaprofessionals, waaronder vrouwonvriendelijke online-intimidatie van vrouwelijke journalisten, vaak gericht tegen journalisten die verslag uitbrengen over de rechtsstaat, corruptie en justitie; is ingenomen met de aanwijzing van een speciale aanklager om deze aanvallen op journalisten te monitoren en toe te zien op de invoering van mechanismen voor het melden van cyberpesten; dringt aan op robuustere maatregelen om mediaprofessionals te beschermen tegen fysieke en niet-fysieke bedreigingen, intimidatie en ongepast taalgebruik door publieke figuren;

31. spoort Noord-Macedonië aan zich te blijven inspannen om haatzaaiende uitlatingen in elke vorm en tegen elke groep te bestrijden, alle gevallen van haatzaaiende uitlatingen, haatmisdrijven

en intimidatie proactief te voorkomen en grondig te onderzoeken, gerelateerde aanvallen systematisch te vervolgen met het oog op het bewerkstelligen van veroordelingen en het waarborgen van de veiligheid van degenen waartegen de misdrijven gericht zijn, zoals journalisten, mensen die tot minderheden behoren, gemeenschappen zoals de Bulgaren en andere kwetsbare groepen;

32. uit zijn bezorgdheid over de toename van haatzaaiende uitlatingen en de toenemende dreiging van desinformatie in onlinemedia, terwijl het nationale agentschap voor audio- en audiovisuele mediadiensten niet de bevoegdheid heeft onlinemedia te reguleren; dringt aan op versterkte maatregelen ter ondersteuning van onderzoeksjournalistiek, factchecken en mediageletterdheid en ter verbetering van het rechtskader en de interinstitutionele capaciteit om haatzaaiende uitlatingen, desinformatie en buitenlandse inmenging te bestrijden; is bezorgd over de wijdverbreide desinformatiecampagnes die democratische waarden en het streven van het land naar EU-lidmaatschap in twijfel trekken; verzoekt in dit verband om steun van de EU-instellingen om het land te helpen deze schadelijke effecten te beperken; is ingenomen met initiatieven van maatschappelijke organisaties ter bevordering van factchecken in de media, digitale geletterdheid in scholen en het tegengaan van de verspreiding van haatzaaiende uitlatingen, en merkt op dat bijna 50 % van de burgers van Noord-Macedonië onware narratieven over internationale gebeurtenissen voor waar heeft aangenomen, met name met betrekking tot de oorlog in Oekraïne, hetgeen duidelijk aantoont dat de maatschappelijke weerbaarheid tegen kwaadwillige informatiemanipulatie dringend moet worden versterkt;

33. beklemtoont dat het maatschappelijk middenveld van vitaal belang is voor het bevorderen van democratie en pluriformiteit, goed bestuur en sociale vooruitgang; is ingenomen met het levendige en constructieve maatschappelijk middenveld in het land, dat een zeer cruciale en positieve rol speelt in het hervormingsproces, en herinnert eraan dat verdere inspanningen nodig zijn om te zorgen voor inclusief, tijdig en zinvol overleg en transparantie, alsook formele samenwerkingsmechanismen; is tegen deze achtergrond ingenomen met de recente start van het proces voor het opnieuw instellen van de raad voor samenwerking met en ontwikkeling van het maatschappelijk middenveld en dringt aan op nauwere samenwerking tussen de regering en het maatschappelijk middenveld, met name waar het gaat om het beperken van de effecten van de recente stopzetting van financiering van het Amerikaans Bureau voor Internationale Ontwikkeling (USAID); merkt op dat maatschappelijke organisaties weliswaar opereren in een algemeen gunstig klimaat, maar dat er wettelijke en financiële kaders moeten worden ingesteld om meer overheidsfinanciering voor maatschappelijke organisaties te waarborgen en ervoor te zorgen dat publieke financieringsmechanismen transparant zijn; is bezorgd over meldingen van een toename van vijandige uitlatingen jegens het

maatschappelijk middenveld en spoort het ministerie van Binnenlandse Zaken aan om samen met maatschappelijke organisaties een veiligheidsprotocol voor mensenrechtenverdedigers te ontwikkelen om hun te beschermen tegen bedreigingen door niet-overheidsactoren; verzoekt met klem om een verdere uitbreiding van de rol van het maatschappelijk middenveld door ervoor te zorgen dat het voortdurend op zinvolle wijze bij het besluitvormingsproces wordt betrokken en door de Commissie van Venetië te raadplegen alvorens toekomstige wetgeving met betrekking tot niet-gouvernementele organisaties (ngo's) goed te keuren;

Grondrechten

34. prijst Noord-Macedonië voor het feit dat het de meeste internationale mensenrechteninstrumenten heeft geratificeerd; uit echter zijn bezorgdheid over de mate van uitvoering, het gebrek aan vooruitgang op het gebied van gendergelijkheid, de opkomst van antigenderbewegingen en hun groeiende invloed, welke een negatieve weerslag hebben op wetgevings- en beleidsvormingsprocessen; dringt er bij de regering op aan het Verdrag van Istanbul volledig uit te voeren; verzoekt de autoriteiten de nieuwe wet inzake gendergelijkheid goed te keuren en formele overheidsstructuren die zijn bedoeld om gendergelijkheid te bevorderen, te versterken, en de positie en rechten van vrouwen op alle niveaus te verbeteren, en tevens te zorgen voor een doeltreffende uitvoering van de strategie voor gendergelijkheid en het nationale actieplan, met name door te zorgen voor voldoende financiering, meer coördinatie tussen instanties en aanpassing van nationaal beleid aan het EU-acquis;

35. dringt er bij de autoriteiten op aan te zorgen voor een volledige en doeltreffende uitvoering van het bestaande rechtskader voor de bescherming van slachtoffers van gendergerelateerd en huiselijk geweld, door voldoende begrotingsmiddelen voor preventie toe te wijzen en door de toegang tot ondersteunende diensten, beschermingsmechanismen en de handhaving van wettelijk gewaarborgde sociale en economische rechten van slachtoffers te verbeteren; neemt tegen deze achtergrond kennis van de goedkeuring in 2023 van de wet inzake betaling van een financiële vergoeding aan slachtoffers van geweldmisdrijven, waarin de normen van het Verdrag van Istanbul zijn opgenomen om slachtoffers van gendergerelateerd geweld betere bescherming te bieden; dringt er bovendien bij de autoriteiten op aan zich meer in te spannen voor de vermindering, en verzachting van de gevolgen, van gendergerelateerd en huiselijk geweld en de opvangcapaciteit en het personeelsbestand van opvangcentra te versterken, evenals het aantal goed opgeleide en genderbewuste rechtshandhavers, rechters, medisch personeel en maatschappelijk werkers;

36. neemt bezorgd kennis van de schrijnende situatie van jonge vrouwen in gevangenissen, waaronder jonge meisjes in de leeftijd van 14 tot 16 jaar, die geen onderwijs of opleiding in beroepsvaardigheden volgen en bij wie vaak sprake is van overmedicatie en die onvoldoende gezondheidszorg ontvangen; dringt er bij de autoriteiten van Noord-Macedonië op aan dringend maatregelen te nemen om de detentieomstandigheden voor alle gedetineerden te verbeteren, corruptie te verminderen en een einde te maken aan de onmenselijke behandeling van gedetineerden, en de reclassering en re-integratie van ex-gevangenen in de samenleving te verbeteren;

37. dringt er bij Noord-Macedonië op aan uitvoering te geven aan de aanbevelingen van het ECRI-verslag 2023 over Noord-Macedonië om de vastgestelde mensenrechtenschendingen doeltreffend aan te pakken;

38. is ingenomen met het feit dat de interetnische betrekkingen stabiel zijn gebleven en dat de kaderovereenkomst van Ohrid verder wordt uitgevoerd; prijst de inspanningen van Noord-Macedonië om de bescherming van de rechten van minderheden te versterken, en moedigt verdere financiële steun aan; dringt aan op voldoende financiering en personeel voor instanties die de rechten van niet-meerderheidsgemeenschappen beschermen; verzoekt politieke vertegenwoordigers van minderheidsgemeenschappen zich verre te houden van verdeeldheid zaaiende etnische narratieven die een weerklank vormen van beleid dat in het recente verleden van de regio diep leed en oorlogen heeft veroorzaakt; dringt er bij Noord-Macedonië op aan de aanbevelingen van het raadgevend comité voor het kaderverdrag inzake de bescherming van nationale minderheden met betrekking tot de strategie “één samenleving voor iedereen en interculturaliteit” volledig uit te voeren; verzoekt Noord-Macedonië te voorzien in voldoende financiering en personeel voor het agentschap voor de toepassing van taal en het agentschap voor de verwezenlijking van de rechten van gemeenschappen; betreurt dat Noord-Macedonië het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden niet heeft geratificeerd; ziet een definitieve beslissing over de omstreden wet inzake het gebruik van talen tegemoet, welke gevolgen kan hebben voor de interetnische betrekkingen;

39. is ingenomen met de vooruitgang die het land heeft geboekt bij de aanpassing van zijn wetgevings- en institutioneel kader voor de rechten van het kind aan het EU-acquis en de internationale mensenrechtennormen; neemt kennis van de voortgang bij de uitvoering van de strategie ter vermijding van het plaatsen van kinderen in instellingen, en is ingenomen met de geslaagde overplaatsing van kinderen van instellingen naar pleeggezinnen of kleine woongroepen; neemt echter bezorgd kennis van de aanhoudende gevallen van geweld tegen en discriminatie van kinderen, onder meer Romakinderen; verzoekt het land derhalve een

nationaal orgaan op te richten dat verantwoordelijk is voor de coördinatie van alle beleidsmaatregelen met betrekking tot de uitvoering van het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind en de facultatieve protocollen bij dat verdrag;

40. spoort Noord-Macedonië aan zinvolle stappen te zetten om nationale minderheden en gemeenschappen te erkennen en in zijn grondwet op te nemen, inclusiviteit te bevorderen, diversiteit te beschermen, discriminatie te bestrijden en de sociale cohesie in overeenstemming met Europese waarden en democratische beginselen te versterken; verzoekt Noord-Macedonië gelijke rechten en kansen te waarborgen voor alle in het land aanwezige etnische gemeenschappen;

41. merkt op dat personen met een handicap nog steeds met aanzienlijke belemmeringen worden geconfronteerd, aangezien de wetgeving van het land nog steeds niet in overeenstemming is met het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap; is ingenomen met de nationale strategie voor de rechten van personen met een handicap voor 2023-2030 en dringt met klem aan op een gedegen uitvoering van die strategie, onder meer door ervoor te zorgen dat er voldoende onderwijsassistenten zijn, teneinde kinderen met een handicap doeltreffend en vlot hun plaats in het onderwijsproces te laten innemen;

42. is ingenomen met de eerste rechterlijke uitspraak over haatzaaiende uitlatingen gericht tegen de lhbtiq+ -gemeenschap, maar dringt met klem aan op de systematische vervolging van alle gevallen van haatzaaiende uitlatingen, haatmisdrijven en intimidatie, alsook de opneming van het bezigen van haatzaaiende uitlatingen in het wetboek van strafrecht en het bijhouden door de bevoegde overheidsinstellingen van gedegen statistieken over gevallen van haatzaaiende uitlatingen en haatmisdrijven;

43. merkt met bezorgdheid op dat de sociale media vol staan met haatzaaiende uitlatingen, in het bijzonder aan het adres van Roma, lhbtiq+ -personen en andere gemarginaliseerde groepen; dringt er bij alle politieke actoren op aan de wet inzake de burgerlijke stand te wijzigen en te zorgen voor snelle en onbelemmerde wettelijke gendererkenning op basis van zelfbeschikking, de mensenrechten te handhaven, waardigheid te waarborgen en een duidelijk en toegankelijk juridisch proces in overeenstemming met de internationale normen tot stand te brengen; beveelt aan dat in de nieuwe wet inzake het basisonderwijs expliciete bescherming tegen discriminatie op grond van gender, seksuele gerichtheid en genderidentiteit wordt opgenomen, en deze wet te laten aansluiten bij nationale en internationale verbintenissen; spoort de Vergadering van Noord-Macedonië aan onverwijld te zorgen voor de (her-)oprichting van een actieve interparlementaire lhbtiq+ -groep teneinde lhbtiq+ -rechten te steunen en te bevorderen;

44. verzoekt Noord-Macedonië het migratiebeheer te versterken, de aanpassing aan het EU-acquis te verbeteren en aanhoudende uitdagingen bij de aanpak van reguliere en irreguliere migratie aan te pakken, met eerbiediging van de fundamentele mensenrechten; is ingenomen met de nauwere samenwerking op het gebied van grensbeheer en de versterking van de capaciteit van het land om migratiestromen te beheren en migrantensmokkel, mensenhandel en andere georganiseerde misdaad te bestrijden; moedigt aan tot de verdere ontwikkeling van asielprocedures en integratiebeleid, alsmede de verbetering van opvangvoorzieningen in overeenstemming met EU-kaders voor migratie; wijst op het belang van regionale samenwerking op het gebied van migratiebeheer en dringt er bij de EU op aan verdere steun te verlenen op het gebied van middelen, technische bijstand en capaciteitsopbouw om uitdagingen op het gebied van migratie doeltreffend aan te pakken;

45. verzoekt Noord-Macedonië zijn inspanningen in de strijd tegen mensenhandel op te voeren, met name door het wetboek van strafrecht verder af te stemmen op het EU-acquis en de legalisering van drugs;

De rechtsstaat

46. stelt met grote bezorgdheid vast dat de staat van dienst van het land op het gebied van corruptiebestrijding, met inbegrip van corruptie op hoog niveau, is verslechterd, wat ook blijkt uit de gedaalde plaats van het land in de corruptieperceptie-index van Transparency International en met name het gevolg is van wijzigingen in het wetboek van strafrecht die het rechtskader hebben verzwakt, waardoor veel lopende zaken zijn stopgezet; herhaalt dat deze achteruitgang nog eens de dringende noodzaak van alomvattende hervormingen aantoont; verzoekt met klem het kader voor corruptiebestrijding te versterken en doeltreffende verantwoordingsplicht te waarborgen, met name in corruptiezaken op hoog niveau, door middel van gedegen onderzoek, vervolging en veroordelingen; dringt aan op een herziening van recente wijzigingen van het wetboek van strafrecht met betrekking tot strafnormen en de verjaringstermijn, om ervoor te zorgen dat de vervolging van corruptie, met name complexe zaken en zaken op hoog niveau, niet negatief wordt beïnvloed;

47. herinnert eraan dat er toereikende financiële en personele middelen nodig zijn om een doeltreffende en consistente toepassing te waarborgen van mechanismen voor afschrikking, preventie, opsporing, onderzoek en sancties voor personen in overheidsfuncties door middel van brede maatregelen op het gebied van belangenconflicten, lobbyen, ethische codes en de bescherming van klokkenluiders;

48. merkt op dat het gepercipieerde vertrouwen in de rechterlijke macht nog steeds zeer laag is en dat verdere inspanningen nodig zijn om ongepaste beïnvloeding en intimidatie te voorkomen; benadrukt het gebrek aan vooruitgang bij de uitvoering van de 2020-strategieën voor het beheer van personele middelen in de rechtbanken en bij het openbaar ministerie; verzoekt met klem het nijpende tekort aan rechters en openbare aanklagers aan te pakken, dat gevolgen heeft voor de kwaliteit en efficiëntie van justitie; dringt erop aan de onafhankelijkheid en transparantie van rechterlijke instanties te versterken en de middelen toe te wijzen die nodig zijn voor de doeltreffende werking ervan;

49. dringt aan op het versterken van de raad voor de rechtspraak en de raad van openbare aanklagers en op het toewijzen van de nodige middelen, waarbij hun onafhankelijkheid wordt gewaarborgd; verzoekt politieke actoren met klem om zich niet meer te bemoeien met rechterlijke instanties;

50. stelt met bezorgdheid vast dat er geen vooruitgang is geboekt op het gebied van het voorkomen en bestrijden van corruptie en dat financiële onderzoeken nog steeds problematisch zijn; benadrukt dat corruptie nog steeds ernstige gevolgen heeft voor cruciale beleidsterreinen; roept op tot de aanzienlijke versterking van de operationele capaciteit en de samenwerking van de organisaties die verantwoordelijk zijn voor de bestrijding van georganiseerde misdaad en financiële misdaad, onder meer door te zorgen voor de nodige financiële middelen; moedigt het land aan zijn strijd tegen georganiseerde, economische en cybercriminaliteit te verbeteren door middel van een versterkt partnerschap met Europol, het Europees Centrum voor de bestrijding van cybercriminaliteit en Eurojust; verzoekt Noord-Macedonië zijn inspanningen ter bestrijding van het witwassen van geld op te voeren;

51. dringt erop aan dat alle nodige maatregelen worden genomen om georganiseerde criminaliteit effectief tegen te gaan; dringt er bij de autoriteiten op aan de coördinatie via het nationaal coördinatiecentrum voor de bestrijding van georganiseerde criminaliteit te verbeteren en de nodige financiële en personele middelen aan het openbaar ministerie voor georganiseerde criminaliteit en corruptie toe te wijzen; benadrukt dat bijzondere aandacht en middelen moeten worden besteed aan het blootleggen van witwaspraktijken;

52. neemt bezorgd kennis van de gedeeltelijke aanpassing van Noord-Macedonië aan het EU-acquis in de strijd tegen de georganiseerde misdaad; herhaalt zijn oproep tot verdere aanpassing aan het EU acquis en het verrichten van systematisch financieel onderzoek, waarbij bevriezing, confiscatie, beheer en vervreemding van onrechtmatig verkregen vermogensbestanddelen worden opgevoerd;

53. roept op tot een grondig en transparant onderzoek naar de brand van de nachtclub Kočani op 16 maart 2025, teneinde de verantwoordelijke personen voor de rechter te brengen en om de wetgeving te actualiseren en grondig ten uitvoer te leggen om soortgelijke tragedies te voorkomen en te zorgen voor een betere openbare veiligheid en naleving van de regelgeving om de burgers te beschermen;

54. dringt erop aan de lopende hervormingen in de veiligheids- en inlichtingensector snel uit te voeren en de onafhankelijkheid van veiligheids- en inlichtingendiensten te versterken door middel van passende regelgevingskaders, en tegelijkertijd de toezichtsmechanismen te versterken; stelt bezorgd vast dat het nationale veiligheidsagentschap zich nog steeds in de gebouwen van het ministerie van Binnenlandse Zaken bevindt, waardoor zijn status als onafhankelijk overheidsorgaan in twijfel wordt getrokken;

55. prijst de vastberadenheid van Noord-Macedonië om hybride dreigingen te bestrijden; is ingenomen met het initiatief van de regering om een nationaal strategisch kader voor de bestrijding van desinformatie tot stand te brengen en met de vaststelling van de nationale cyberbeveiligingsstrategie 2025-2028; dringt aan op verdere inspanningen om weerbaarheid op te bouwen tegen buitenlandse inmenging en gemanipuleerde informatie; benadrukt dat moet worden gewerkt aan een nationale strategie om weerbaarheid tegen desinformatie als veiligheidsbedreiging voor de staat op te bouwen, onder meer door middel van versterkte cyberbeveiligingsmaatregelen en strategische communicatie, onderwijs en mediageletterdheid; dringt aan op de volledige operationalisering van EU-mechanismen zoals het systeem voor snelle waarschuwing voor het in realtime opsporen van kwaadwillige buitenlandse invloed tijdens belangrijke democratische processen, waaronder verkiezingen;

56. is ernstig bezorgd over het feit dat Noord-Macedonië en andere EU-toetredingslanden in de Westelijke Balkan bijzonder zwaar worden getroffen door buitenlandse inmenging en desinformatiecampagnes, waaronder hybride dreigingen, strategische corruptie, ondoorzichtige geldstromen en dwangmatige investeringspraktijken, vanuit voornamelijk Rusland en China; is verontrust over de rol van de Hongaarse en Servische regeringen bij het bevorderen van de geopolitieke doelstellingen van China en Rusland; wijst in dit verband op het risico van afhankelijkheid van China als gevolg van asymmetrische leningsovereenkomsten, alsook op de recente lening van de Hongaarse bank Eximbank, die kennelijk afkomstig is uit China;

Sociaal-economische hervormingen

57. beveelt Noord-Macedonië aan maatregelen te blijven nemen om het klimaat en de infrastructuur voor ondernemers te verbeteren, het onderwijs en de digitale infrastructuur te versterken en de socialebeschermingsstelsels en de koppeling ervan met werkgelegenheidsinitiatieven te verbeteren; is ingenomen met de opneming van met menselijk kapitaal verband houdende hervormingen in de hervormingsagenda voor het groeiplan en verzoekt Noord-Macedonië om voldoende inspanningen te leveren om deze hervormingen uit te voeren teneinde duurzame resultaten te boeken bij de ontwikkeling van menselijk kapitaal voor kinderen en jongeren, als basis voor veerkrachtige samenlevingen en duurzame groei;

58. is ingenomen met de ondertekening van de hervormingsagenda en het meerjarig werkprogramma in het kader van de hervormings- en groeifaciliteit voor Noord-Macedonië, die steun aan kleine en middelgrote ondernemingen zullen verlenen, administratieve rompslomp zullen verminderen en het overheidsstelsel zullen digitaliseren, en is ingenomen met de stappen in de hervormingsagenda met betrekking tot de uitrol van digitale infrastructuur en de nieuwe wet inzake elektronische communicatie, waarbij de nationale wetgeving op het relevante EU-acquis wordt afgestemd en gelijke tred met de digitale transitie wereldwijd wordt gehouden;

59. moedigt strategieën voor activering op de arbeidsmarkt aan voor jongeren, langdurig werklozen en laaggeschoolden, alsook voor vrouwen, personen met een handicap en Roma en pleit ervoor deze maatregelen naar behoren te evalueren; neemt kennis van de afname van de werkloosheid op lange termijn, maar merkt op dat dit vergezeld moet gaan van een stijging van de reële lonen, een verbetering van de arbeidsomstandigheden en de bescherming van de rechten van werknemers, met inbegrip van vakbondsrechten; dringt aan op de volledige uitvoering van de wet inzake de vreedzame beslechting van arbeidsgeschillen;

60. moedigt Noord-Macedonië aan vorderingen te maken met zijn digitale transformatie, met name door de digitale vaardigheden van alle burgers te verbeteren en door onlinetoegang tot overheidsdiensten te bieden; erkent de demografische uitdagingen waarmee Noord-Macedonië wordt geconfronteerd, waaronder bevolkingsafname, emigratie van jonge professionals en een vergrijzende beroepsbevolking, en onderstreept dat de braindrain, met name op medisch, technologisch en onderwijsgebied, moet worden aangepakt; dringt aan op de uitvoering van gericht beleid om de braindrain te keren, gezinsvriendelijk sociaal beleid te versterken en terugkeermigratie aan te trekken; moedigt samenwerking met de EU aan op het gebied van strategieën voor demografische veerkracht, met inbegrip van arbeidsmarktstimulansen, huisvestingssteun voor jonge gezinnen en investeringen in onderwijs

en de ontwikkeling van vaardigheden om deze af te stemmen op de toekomstige behoeften van de arbeidsmarkt; dringt aan op meer steun voor innovatie en concurrentievermogen;

61. is ingenomen met de positieve effecten van de jongerengarantie op de terugdringing van de jeugdwerkloosheid; verzoekt Noord-Macedonië zijn inspanningen op te voeren voor het terugdringen van de werkloosheid onder jongeren tussen de 15 en 24 jaar, die hoog blijft met 29,3 %; benadrukt dat het nodig is sociale uitdagingen aan te pakken, hoogwaardig werkgelegenheidsbeleid te waarborgen, sociale cohesie en opwaartse convergentie naar de normen van de EU te bevorderen en vooruitgang op het gebied van de beginselen van Europese pijler van sociale rechten te ondersteunen;

62. is ingenomen met de inspanningen om het arbeidsrecht te wijzigen; dringt aan op volledige aanpassing van de wet inzake arbeidsverhoudingen aan EU-richtlijnen om het recht op gelijk loon voor gelijk werk doeltreffend te waarborgen, loontransparantie te garanderen en de bescherming tegen discriminatie op grond van zwangerschap en moederschap te verbeteren; benadrukt dat de bevoegdheden en capaciteiten van de nationale arbeidsinspectie moeten worden versterkt om te zorgen voor een doeltreffende bescherming van de rechten van werknemers, met inbegrip van waarborgen tegen arbeidsdiscriminatie;

63. prijst Noord-Macedonië voor zijn toetreding tot de gemeenschappelijke eurobetalingsruimte (SEPA) en erkent dit als een belangrijke stap in de richting van diepere financiële integratie met de Europese markt en het faciliteren van snellere, efficiëntere grensoverschrijdende transacties; dringt er bij Noord-Macedonië op aan structurele hervormingen door te voeren om de economie te versterken en de schuldhoudbaarheid van het land te waarborgen;

64. is ingenomen met de oproepen tot de snelle en zo spoedig mogelijke integratie van alle landen van de Westelijke Balkan in de digitale eengemaakte markt van de EU, hetgeen van cruciaal belang zou zijn voor de totstandbrenging van een digitaal veilige omgeving;

65. dringt er bij de autoriteiten op aan de bestaande wettelijke bepalingen volledig uit te voeren om de toegang tot eerstelijnsgezondheidszorg te waarborgen, met bijzondere aandacht voor seksuele en reproductieve gezondheid voor vrouwen, moeders en kinderen, en belemmeringen in verband met geografie, financiën of andere onbillijkheden weg te nemen; dringt aan op gerichte maatregelen ter ondersteuning van kwetsbare groepen vrouwen bij de toegang tot gezondheidszorg, met inbegrip van Romavrouwen, vrouwen op het platteland en vrouwen die in armoede leven;

66. is ingenomen met de vooruitgang die is geboekt bij de uitvoering van de Romastrategie 2022-2030; betreurt echter dat de strategie geen

duidelijke aanpak biedt voor participatie, empowerment en capaciteitsopbouw; verzoekt de autoriteiten de respectieve actieplannen uit te voeren en daarbij te zorgen voor behoorlijk toezicht en zinvolle en transparante deelname van maatschappelijke organisaties, met name uit de Romagemeenschap;

Milieu, biodiversiteit, energie en vervoer

67. is ingenomen met de goedkeuring van de energiewet in 2025 en benadrukt het belang ervan voor het waarborgen van een veilige, zekere en hoogwaardige energievoorziening en voor de totstandbrenging van een efficiënte, concurrerende en financieel duurzame energiesector; moedigt de autoriteiten aan dit ambitieuze traject voort te zetten en stipt aan dat er extra inspanningen moeten worden geleverd om de doelstellingen op het gebied van energie-efficiëntie, hernieuwbare energie, voorzieningszekerheid en emissiereductie volledig te halen; dringt er bij de autoriteiten van Noord-Macedonië op aan de wetgeving van het land inzake milieu en klimaatverandering op het EU-acquis af te stemmen en de handhaving ervan te waarborgen; neemt bezorgd kennis van het gebrek aan vooruitgang op het gebied van klimaatactie en de uitblijvende goedkeuring van belangrijke wetgeving; wijst erop dat gendergelijkheid en sociale inclusie in klimaatactieplanning moeten worden geïntegreerd, zodat vrouwen, huishoudens met een laag inkomen en gemarginaliseerde gemeenschappen actief worden geraadpleegd en op billijke wijze van de transitie profiteren;

68. is ingenomen met de voortgezette financiële en technische steun van de Europese Investeringsbank in Noord-Macedonië, met inbegrip van strategische infrastructuurprojecten zoals de spoorwegcorridors VIII en X, de afvalwaterzuiveringsinstallatie van Skopje en de ontwikkeling van gemeentelijke waterinfrastructuur; dringt aan op een inclusieve en rechtvaardige transitie waarmee sociaal kwetsbare personen worden beschermd, door publieke en particuliere financiering voor de groene transitie te mobiliseren, specifieke financieringsmechanismen volledig operationeel te maken en EU- en internationale steun te mobiliseren; wijst erop dat de problemen van het gebrek aan gespecialiseerd personeel en de geringe institutionele en administratieve capaciteit, waardoor de kwaliteitscontrole en de adequate uitvoering van milieueffectbeoordelingen worden ondermijnd, moeten worden aangepakt;

69. stelt bezorgd vast dat de lucht- en waterkwaliteit en het beheer van afvalwater nog steeds bijzonder problematisch zijn voor het land; dringt er bij de centrale overheid en de lokale overheden op aan hun inspanningen op te voeren teneinde de luchtkwaliteit te verbeteren en de potentieel dodelijke verontreiniging te verminderen; herinnert eraan dat de situatie bijzonder alarmerend is in Skopje, dat consequent tot de meest vervuilde steden van Europa behoort;

70. erkent het grote potentieel van Noord-Macedonië als regionale hub met betrekking tot het gebruik van hernieuwbare energiebronnen; dringt er bij Noord-Macedonië op aan zijn milieueffectbeoordeling volledig af te stemmen op het EU-acquis, met bijzondere aandacht voor secundaire wetgeving betreffende kleine waterkrachtprojecten;

71. benadrukt dat dringend prioriteit moet worden gegeven aan milieubescherming; dringt er bij de autoriteiten op aan de nodige wetgeving vast te stellen en de maatregelen op het gebied van biodiversiteit, water, lucht en klimaatactie en regionaal afvalbeheer op te voeren, onder meer door middel van uitgebreide effectbeoordelingen, strenge vervolging van milieucriminaliteit en behoorlijke openbare raadplegingen, die een zinvolle en transparante betrokkenheid van lokale gemeenschappen, ngo's en wetenschappelijke instellingen mogelijk maken;

72. roept Noord-Macedonië op tot het instellen van wettelijke bescherming voor Emerald-gebieden die zijn aangewezen in het kader van het Verdrag inzake het behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijk leefmilieu in Europa (het Verdrag van Bern) om deze te beschermen tegen projecten met schadelijke gevolgen voor het milieu; moedigt het land aan zijn beschermde gebieden uit te breiden, teneinde de doelstellingen van het mondiaal biodiversiteitskader van Kunming-Montreal te verwezenlijken; herhaalt dat de wet inzake het opnieuw uitroepen van het nationaal park Mavrovo dringend moet worden goedgekeurd om de voortzetting en voltooiing van zijn essentiële instandhoudingsinspanningen te waarborgen; moedigt Noord-Macedonië aan Jablanica in zijn lijst van beschermde gebieden op te nemen en aldus te zorgen voor de instandhouding van habitats die van cruciaal belang zijn voor het voortbestaan van soorten;

73. moedigt de autoriteiten van Noord-Macedonië aan strengere beschermings- en beheersstrategieën toe te passen voor de habitats van bedreigde soorten, alsook voor de soorten zelf, met name de balkanlynx, met inbegrip van stringente handhaving van wetten tegen misdrijven in verband met in het wild levende dieren en planten, met name het illegaal doden en stropen, om de biodiversiteit te beschermen;

74. is ingenomen met de voortgezette samenwerking van Noord-Macedonië met Kosovo en Albanië met betrekking tot het grensoverschrijdende nationale park Šar Planina; moedigt Noord-Macedonië aan de samenwerking met zijn buurlanden te intensiveren en te bespoedigen om grensoverschrijdende beschermde gebieden aan te wijzen en samenhangende grensoverschrijdende beheersplannen op te stellen;

75. wijst erop dat de financiële uitdagingen van nationale parken moeten worden aangepakt ter verbetering van verschillende aspecten,

waaronder personele middelen en algemeen beheer, met als doel hun rol bij het behoud van de biodiversiteit te versterken, recreatiemogelijkheden te bieden en lokale economieën te ondersteunen;

76. is ingenomen met de vooruitgang die is geboekt bij de aanleg van corridors VIII en X van het trans-Europees vervoersnetwerk (TEN-T) en prijst de voltooiing van de autosnelweg tussen Kriva Palanka, Dlabochica en Stracin; dringt er echter bij de autoriteiten van Noord-Macedonië op aan meer inspanningen te leveren om duurzaam vervoer prioriteit te verlenen en de werkzaamheden inzake de integratie van de energie-infrastructuur in Europese netwerken, alsook de regionale connectiviteit te verbeteren, en aanhoudende vertragingen bij de ontwikkeling van kritieke infrastructuur aan te pakken, onder meer via bilaterale onderhandelingen; verzoekt de Commissie deze inspanningen waar nodig te ondersteunen;

77. dringt aan op extra inspanningen om sneller vooruitgang te boeken op alle prioritaire delen van het kernnetwerk, zowel voor het spoor als voor de weg, onder meer door het aantal grensovergangen waar mogelijk te verhogen; wijst op het strategische belang van corridor VIII voor de geostrategische autonomie van de EU en de NAVO, die als een belangrijke logistieke route langs de zuidelijke flank van de NAVO fungeert;

Regionale samenwerking en buitenlands beleid

78. is ingenomen met de waardevolle en aanzienlijke bijdragen van Noord-Macedonië aan regionale samenwerking en stabiliteit via zijn betrokkenheid bij regionale economische en diplomatieke initiatieven, zoals het proces van Berlijn, het groeiplan voor de Westelijke Balkan en de uitvoering van overeenkomsten voor de gemeenschappelijke regionale markt, en benadrukt het belang van de inclusiviteit ervan;

79. is ingenomen met de inzet van het land voor het onderhouden van goede nabuurschapsbetrekkingen en erkent zijn rol als model voor de oplossing van bilaterale geschillen op vreedzame wijze, door middel van dialoog en op basis van wederzijds begrip; benadrukt in dit verband het belang van de volledige uitvoering van internationale overeenkomsten door alle partijen te goeder trouw, met tastbare resultaten, onder andere de Overeenkomst van Prespa met Griekenland en het Verdrag inzake vriendschap, goed nabuurschap en samenwerking met Bulgarije; dringt aan op consequente inzet voor dialoog en samenwerking met buurlanden met het oog op het versterken van de regionale stabiliteit en het bevorderen van wederzijds vertrouwen; roept op tot het verder bevorderen van interpersoonlijke contacten in Zuidoost-Europa;

80. spreekt zijn bezorgdheid uit over het zogenaamde project “Servische wereld” en over het feit dat sommige vertegenwoordigers van de regering van Noord-Macedonië hebben gepleit en zich sterk hebben gemaakt voor dit concept; veroordeelt de deelname aan bijeenkomsten waarbij wordt getracht een invloedssfeer tot stand te brengen die de soevereiniteit van andere landen en de stabiliteit van de regio ondermijnt;

81. herinnert eraan dat de archieven van de Joegoslavische geheime dienst (UDBA en KOS), die zowel in Noord-Macedonië als in Servië worden bewaard, moeten worden opengesteld; benadrukt dat deze archieven in de hele regio moeten worden opengesteld voor een transparante omgang met het totalitaire verleden, teneinde de democratie, de verantwoordingsplicht en de instellingen in de Westelijke Balkan te versterken;

82. is verheugd dat Noord-Macedonië zich blijft inzetten voor de Euro-Atlantische veiligheid; prijst de actieve rol van Noord-Macedonië in de OVSE, met name zijn voorzitterschap van de OVSE in 2023 in een complexe geopolitieke omgeving, en zijn aanzienlijke bijdragen aan crisisbeheersingsmissies en militaire operaties van de EU; waardeert het dat het land zich achter het buitenlands, veiligheids- en defensiebeleid van de EU schaart, met inbegrip van haar duidelijke reactie op de Russische aanvalsoorlog door zich aan te sluiten bij de beperkende maatregelen van de EU tegen Rusland en Belarus en steun te verlenen aan Oekraïne; is ingenomen met de ondertekening van een veiligheids- en defensiepartnerschap met de EU in 2024;

83. betreurt echter dat Noord-Macedonië, als enige land op de Westelijke Balkan, zich tijdens de Algemene Vergadering van de VN in februari 2025 heeft onthouden van stemming over de Europese resolutie over Oekraïne en in plaats daarvan samen met landen als Georgië en Hongarije zijn steun heeft gegeven aan de Amerikaanse resolutie, hetgeen een verkeerd signaal afgeeft over de afstemming van Noord-Macedonië op het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de EU en op de collectieve Europese toezegging om de vrede, het internationaal recht en de democratische beginselen te handhaven;

84. erkent dat met het NAVO-lidmaatschap van Noord-Macedonië een belangrijke geostrategische bijdrage wordt geleverd aan de regionale veiligheid en de Euro-Atlantische stabiliteit, onder meer door de actieve deelname van het land aan NAVO-missies en -operaties en zijn strategische rol bij het bevorderen van vrede en samenwerking in de Westelijke Balkan, alsook door de voortdurende modernisering van zijn strijdkrachten en hervormingen op het gebied van crisisbeheersing, kritieke infrastructuur en cyberdefensie; benadrukt het feit dat het NAVO-lidmaatschap de defensievermogens van Noord-Macedonië versterkt, de veiligheidscoördinatie met de bondgenoten van de EU en de NAVO

verbetert en een afschrikmiddel tegen externe destabilisatie-inspanningen vormt; moedigt Noord-Macedonië aan de samenwerking met de EU en de NAVO bij de bestrijding van hybride dreigingen te verdiepen, onder meer door coördinatie op het gebied van cyberbeveiliging, gezamenlijke opsporing van desinformatie en versterking van de weerbaarheid, en zijn inspanningen op te voeren wat betreft het afschrikken van externe pogingen tot destabilisatie; spoort Noord-Macedonië aan verder te investeren in de modernisering van defensie en afstemming op de strategische prioriteiten van de NAVO om haar rol als betrouwbare veiligheidspartner verder te versterken;

85. is ingenomen met het akkoord inzake lagere roamingkosten dat tijdens de top EU-Westelijke Balkan in Tirana is bereikt; roept de autoriteiten, privéactoren en alle belanghebbenden in dit verband op de verwezenlijking van de overeengekomen streefdoelen te vergemakkelijken en tot een aanmerkelijke verlaging van de dataroamingtarieven tussen de Westelijke Balkan en de EU en verdere verlagingen te komen, zodat de prijzen uiterlijk in 2027 dicht bij de binnenlandse prijzen zullen liggen; is ingenomen met de inwerkingtreding van de eerste fase in de uitvoering van het stappenplan voor roaming tussen de Westelijke Balkan en de EU;

°

° °

86. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de voorzitter van de Europese Raad, de Raad, de Commissie en de vicevoorzitter van de Commissie/hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, alsmede aan de regeringen en parlementen van de lidstaten en aan de president, de regering en het parlement van de Republiek Noord-Macedonië.